

Я, О. Остапенко, аспірант
Академія державної податкової служби України

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА — ВАЖЛИВА ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ ЕФЕКТИВНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Перехід до ринкової системи господарювання потребує перегляду суті багатьох прийнятих за адміністративно-командної системи категорій та уточнення їх ролі й функцій у діяльності підприємств. В першу чергу це стосується такої категорії, як витрати на виробництво.

В умовах ринкової економіки не тільки значно підвищується роль витрат виробництва в забезпеченні ефективної роботи підприємств будь-якої форми власності, але й збільшуються можливості адміністрації та менеджерів в управлінні витратами, включаючи вирішення таких питань, як визначення прибутків та прибутковості діяльності підприємств, цін на продукцію і послуги.

Надання на першому етапі ринкової трансформації вітчизняної економіки повної самостійності підприємствам у визначенні витрат виробництва і послаблення державного контролю за ефективністю їх здійснення сприяли поглибленню таких негативних явищ:

- підприємства набули можливості завищувати витрати виробництва і цим самим знижувати свої прибутки;
- намагання уряду поповнити бюджет за рахунок збільшення податків на прибуток, введення різних обмежень у його використанні призвело до зниження зацікавленості адміністрації у досягненні максимальної прибутковості діяльності підприємств.

Відсутність оптимальної структури витрат на виробництво і нормативів, які встановлюють рівень раціональності їх формування в різних галузях національної економіки, дають змогу керівництву державних і недержавних підприємств вирішувати власні та виробничі проблеми шляхом завищення витрат, а отже перекладати ці проблеми на плечі споживачів, держави та суспільства в цілому.

За ринкових умов завищені витрати виробництва є фактором, який знижує конкурентоспроможність продукції, гальмує вихід підприємства в ринковий простір, а отже, роблять цей об'єкт привабливим для інвестора. Тому, розглядаючи витрати виробництва як економічну категорію в умовах ринкової

економіки, необхідно визначити їх суть, функції, завдання та місце у вирішенні проблеми підвищення ефективності господарювання.

Багатомірність підходів і думок, пов'язаних з вивченням витрат і собівартості, стосується як суттєвих характеристик, так і конкретних форм цих категорій.

В літературі не існує єдиної думки щодо визначення сутності витрат виробництва, витрат та собівартості продукції.

У забезпеченні ефективності господарювання витрати виробництва виконують декілька функцій: облікову, нормативно регулюючу, оцінювальну, управлінську.

Економічна ситуація, що сформувалася в Україні в процесі формування ринкових відносин, потребує посилення уваги до питань, пов'язаних із пошуком шляхів підвищення ефективності господарювання всіх ланок народного господарства. Саме на базі вирішення проблеми зниження витрат виробництва можуть бути успішно вирішені питання завоювання ринків збуту, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, підвищення рівня фінансової стабільності та фінансової незалежності як підприємств, так і економіки в цілому.